

שמיטת כספים – פרוזבול

בסוף שנת השמיטה נשמטים כל החובות ואין חייבים לשלם. אלא אם כן עשו עליהם פרוזבול. לכן, מי שחייבים לו כסף – בין אנשים פרטיים ובין בנקים (הנמצא ביתרת זכות בבנק או שיש לו תוכניות חסכון/פיקדון - הבנק חייב לו), צריך לעשות פרוזבול לפני סוף שנת שמיטה.

להלן הובאו שתי נוסחאות לשטר פרוזבול – 1. נוסח שטר עפ"י ניסוחו של מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א, 2. נוסח פרוזבול כפי הנהוג.

מוסדות וארגונים צריכים לחתום מו"ח של המוסד בנוסח: אנו _____ מו"ח של מוסד _____ חותמים שכל חוב שיש למוסד _____ וכו' [בדומה למכירת חמץ] יש למלא בהתאם להוראות אחד מהשטרות הנ"ל.

הסבר לשטר פרוזבול כפי שנוסח ע"י מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א:

נוסח פרוזבול זה נעשה על מנת שעשייתו תהא אליבא דרוב השיטות במידת האפשר.

בשטר פרוזבול זה, מוזכר שהמלווה מוסר הפרוזבול לבית דין מסוים שלא בפניו, ואם על פי ההלכה צריך למסור פרוזבול רק בפני הדיינים, הרי הוא מוסרו לפני השלשה שבא לפניהם – הוזתומים על השטר.

הואיל ויש מרבתינו הראשונים הסוברים כי שטר פרוזבול צריך להיעשות דווקא לפני בית דין וזשוב שיושבים בו דיינים הבקאים בהלכות ורבים קבלום עליהם כדיינים, ולא סגי בשלושה תלמידי וזכמים וק"ו הדיוטות (עיין רמב"ם הלכות שמיטה פ"ט הי"ז, ושו"ת הרא"ש סוף כלל ע"ז ושו"ת רז"ו ס"ז סעיף י"ז, ובהסבר הדבר ראה "הליכות שדה" גליון 91), לכך יש שנהגו למסור את הפרוזבול רק לפני בית דין כזה. והיות ובי"ד כזה לא מצוי בכל מקום, נמסר הפרוזבול לבית דין מסוים שהוא בית דין וזשוב, שלא בפניו. זיתן לעשות כן אף על פי שהמלווה אינו עומד לפני בית הדין – כמבואר ברמ"א שם סעיף כ"ג על פי מה שכתוב בירושלמי, שמותר למסור את הפרוזבול "אפילו נתונים ברומי" ופירשו המפרשים שהכוונה שהדיינים נמצאים ברומי. אמנם בגלל שלדעת ז"ל מהראשונים ההסבר בירושלמי שונה (כמו שמובאר ברמב"ן, בריטב"א ובר"ן גיטין לו ע"א ובמהר"י קורקוס פ"ז ה"ז), ולפי זה אין מקור לכך שאפשר למסור פרוזבול שלא בפני הדיינים, הוסיף מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א את ההמשך "ואם אין מועילה מסירה אלא לפני בי"ד וכיו"כ כלומר, אם צריך מסירה בפני הדיינים ממש, אותם שלשה הוזתומים על השטר יהיו הדיינים לקבלת הפרוזבול כהכרעת הרמ"א (שם) שאין צריך לפרוזבול בית דין וזשוב

שטר פרזבול

(כפי הנוסח שערך מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א)

אנחנו החתומים מטה מאשרים בזה, כי אתא לקדמנא ר' _____ ב"ר _____ ואמר לנא:

"הן שנה זו היא שנת שמיטה, ויש לי חובות בשטר ובעל פה על אנשים ועל בנקים. והריני מוסרם לבית דין בעיר _____ הלוא המה: הרב _____ הרב _____ הרב _____ שכל חוב שיש לי שאגבנו כל זמן שארצה. ואם אין מועילה מסירה אלא לפני בי"ד, הריני מוסר לפניכם שכל חוב שיש לי שאגבנו כל זמן שארצה".
והואיל ור' _____ ב"ר _____

מסר מילי דפרזבולא כדאמור רבנן, כתבנו וחתמנו ביום _____
האי שטר פרזבולא כדנהגא מיומי דהלל הזקן וכתקון חז"ל.

נאום _____
נאום _____
נאום _____

הוראות:

- א. בסדר פרזבול זה יש למלא את מקום מושב בית הדין ואת שמות שלשה דיינים הידועים שמשמשים בפועל באחד מבתי הדין.
ב. יש לבוא לפני שלושה תלמידי חכמים (בשעת הדחק מספיק בפני שלושה אנשים שמבינים מהות הפרזבול), כשהם יושבים הוא עומד ואומר לפניהם את כל החלק המודגש בשטר הפרזבול דלעיל, ואח"כ הם חותמים עליו ומוסרים אותו למוסר הפרזבול.

שטר פרזבול

(הנוסח המקובל)

במותב תלתא בי דינא חדא הוינא ואתא לקדמנא ר' _____ ב"ר _____ ואמר לנא:

"הן שנה זו היא שנת שמיטה, ויש לי חובות בשטר ובעל פה על אנשים ועל בנקים. והריני מוסרם שכל חוב שיש לי שאגבנו כל זמן שארצה כתקנת חז"ל שתקן הלל פרזבול".

ואנחנו שמענו דבריו ופינו כוחו שגיבה כל חובותיו ע"י פרזבול זה כתקנת חז"ל.

ובעה"ח יום _____ שנת _____ פה עיר _____

נאום _____
נאום _____

נערך בידי רבני בית מדרש גבוה להלכה בהתישבות
בראשות הגר"י אפרתי שליט"א